

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemam za avstro-ogrsko dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, velja za celo leto 22 K, za pol leta 11 K; za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od peterostopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljanje je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravništvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne stvari. — Vhod v ureduštvu je iz Vgove ulice št. 2, vhod v upravništvo pa Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Učiteljske plače.

Ni je kmalu države, kjer bi bil napredek na polju ljudskega šolstva tako počasen, kakor je pri nas. Zlasti v materialnem oziru kar ne moremo naprej, ker se je država sicer polastila gospodstvu v šoli, preskrbovanje denarnih sredstev pa je naložila deželam, ne da bjurim prepustila kake vire dokodkov.

To je vzrok, da pri nas učitelj stvo ne more priti do plač, kakršne mu jamči zakon, dočim je v drugih državah to vprašanje ugodno urejeno, da je tam dovolj dobrih in delavnih učiteljev.

Za izgled navajamo le Švico. Te dni je krožila po listih karakteristična vest, v kateri je rečeno: Švica je ravnikar izdala statistični letnik, iz katerega je razvidno, da se je izdal v lanskem letu za šolstvo 30 milijonov frankov, povprečno 63 frankov na učenca. Največ daje protestantski kanton Basel, namreč 230 frankov na učenca, dočim je izdal najpobožnejši kanton Wallis za učenca, samo 17 frankov. Mali protestantski kanton Basel je torej izdal za šolstvo dvakrat več kakor veliki in bogati Dunaj, kjer se je izdal 93 K za učenca. V Baslu pride 18 frankov davka za šolo na vsakega prebivalca na Dnaju pa 11 kron.

V južnih krovvinah naše države smo še dosti na slabšem, kakor na Dnaju. Glavni vzrok temu je, da dežele nimajo sredstev, da se morajo boriti z velikimi denarnimi težavami. Kar se je v dolgih desetletjih zamudilo, se ne da v kratkem času popraviti. Kako težko gre z uredbo učiteljskih plač, to smo zadnji čas videli na Češkem. Celo bogata industrijalna Češka je le z veliko težavo dobila sredsrev, da je svojemu učiteljstvu zboljšala dohodke.

Razmere v Kranjski deželi so še težavnejše ali vžlje temu je postal neizogibno, da se učiteljske plače zvišajo in urede.

Tako kakor sedaj ne gre in ne more iti naprej, ker sicer se ne bo nihče več hotel posvetiti učiteljskemu stanu. Že sedaj smo prišli tako daleč, da se morajo nastavljati elementje, ki nimajo prav nobenih sposobnosti za učiteljski stan. Saj vidimo že danes kot učitelje celo može, ki so izvršili samo štirirazredno ljudsko šolo, bili potem kmetski pomočniki, potem da jari sedaj pa so — pedagogi.

Tako ne gre in ne gre več in dežela se mora pripraviti na primerne žrtve za zboljšanje učiteljskih plač. Res, da bo to breme težko nosila ali izogniti se temu ne bo mogla na noben način, če neče, da ji šolstvo propade. In šolstvo mora propasti, če se ne bo nihče več hotel posvetiti učiteljskemu stanu in že se bodo morali jemati učitelji izmed dacerjev in sprevodnikov.

Predno se to doseže, bo seveda treba še mnogo naporov in mnogo dela, kajti šolstvo in učiteljstvo imata samo v narodno-napredni stranki resničnih priateljev. Kako stališče zavzemaklerikalstvo proti šoli in sploh ljudski izobrazbi ter proti učiteljstvu, je itak znano. Sicer pa se je ravno zdaj na Goriškem pokazalo, kako je stališče klerikalcev proti nčiteljstvu. V goriškem deželnem zboru so klerikalni poslanici pač glasovali za zvišanje učiteljskih plač, a komaj je deželni zbor storil svoj sklep, so klerikalci že začeli naganjati župane, naj protestirajo proti vsakemu zvišanju na Goriškem itak beraških učiteljskih plač. In delo gre hitro od rok Oni dan je bil protiučiteljski shod »pri Rebku«, zdaj je sklican tak shod v Gorici, zoper z namenom, da bi ugovarjal proti zvišanju učiteljskih plač.

Tako postopanje zaslubi ostro obsodbo, ne samo, ker je primerna uredba učiteljskih plač postulat pravčnosti, ne samo, ker je vsak delavec vreden svojega plačila ampak tudi z občenarodnega stali-

šča. Kaj naj pa bo iz slovenskega naroda, če se njegova izobrazba ne povzdigne, če bodo tudi prihodnje generacije tako zaostale kakor je sedanja? Propad je neizogiven in prav ker imamo to pred očmi, pripoznamo, da mora dežela Kranjska preskrbeti sredstev za primerno uredbo učiteljskih plač, četudi uvidevamo, da bo to breme težko zmanjšovala.

Ali bo vojna?

Bliže ko se pomika spomlad, bolj napeto zre vsa Evropa na Balkan, posebno interesovane države. Tako je bilo sicer vsako leto, a letos bo zaključek temu pričakovanju vsekakor drugačen kakor je bil druga leta. Dosedaj so se bavili z balkanskim vprašanjem le bolj efektov lačni časopisi in radovedna javnost sploh. Letos pa se bavijo, in sicer zelo intenzivno bavijo z njim skoraj vsi evropski kabineti. Nele Avstrija, Rusija, balkanske sosedinje, Italija in Grčka, celo Francoska zelo pazno zasleduje gibanje v Macedoniji, kar je pokazala s svojo »rumeno knjigo«.

Vse velevlasti pa so si sveste, da požara v Macedoniji ne bo mogoče udušiti. Gre se le za to, da se ta požar vsaj lokalizira ter se ne raztegne na sosednje države, posebno na Bolgarijo, ki je v prvi vrsti pričadeta. S potovanjem ruskega ministra Lambadorffia se je sicer toliko doseglo, da Bolgarija ne neti plamenov v Macedoniji, temuč hoče celo delovati proti vsem nezakonitim agitacijam Macedoncev v Bolgariji. Tako je vsaj izjavil ministrski predsednik Danev v sobranju. Toda od tačas so se razmere zoper predružile. Bolgarija nosi neprijetno avstro-rusko obveznost glede status quo na Balkanu. Od zunaj je pač lahko pridigovati mir in zmernost, a Bolgarija, ki mora takoreč vezanih rok gledati, kako se Turčija pripravlja na vojno je v hudi skrbih. To je tudi Bolga-

rija ravnikar naznanila velesilam v posebni okrožnici.

Bolgarija pa tudi ne more macedonskega gibanja pri najboljši volji preizirati. Vsak dan prihaja čez mejo na Bolgarsko na stotine macedonskih begunov, katerih noče Turčija na noben način nazaj sprejeti. In razutega, da mora za te begune skrbeti, dolži jo še Turčija, da podpiuje ustajo.

Ustaški vodja Mihajlovski deluje s svojimi odseki s podvojeno naglico. Pred par dnevi je sklical zaupni sestanek, na katerem so se sklenile vse potrebne priprave za splošno ustajo. Člani njegovega odbora so se razšli v vsa večja bolgarska mesta, da sklicejo v ta namen shode ter nabirajo prispevkov. V Tirnovi se je vrnil dne 2. t. m. velik shod, katerega se je udeležilo na tisoče meščanov. Izvolil se je odsek tridesetih najuglednejših mož v okraju pod predsedstvom metropolita, ki bodo začeli takoj nabitati prispevke za ustajo. Bolgarska vlada je proti tem agitacijam brez moči, ker se gibljejo v postavnih mejah, a bi zavrela po celi deželi, ako bi se jih hotelo z nasiljem preprečiti. Vendar pa je sklenil ministrski svet, da se takoj proglaši nad okraji Kistendil in Filipopol obsedeno stanje, ako bi delovanje macedonskih odborov motilo mir in red v državi.

Kakor rečeno, nevarnost ne tiči v macedonskem vrvenju, temuč v tem, da je nevarnost, da se pritegnejo vse balkanske države v ogenj. Turška je seveda izgubila zadnje upanje, da bi se z »reformami« preprečila nevarnost. Ko bo prikipele v Macedoniji do vrhunca, nastopila bo z vojno, da zatre ustajo. A baš tega bi Turčiji ne smele nikoli dovoliti ostale velesile. Saj je dovolj znano, kako krvolčno se vede Turška v takih slučajih. Potem bi bilo neizogibno, da se pridružijo Macedoncem vse slovanske države na Balkanu. Potem pa bi tudi splamtela ustaja od Črnega morja do Soluna. Oglasile se bodo v

tem slučaju tudi Grška, Rumunska in Srbija. Vsekakor stojimo pred usodnimi dogodki.

Brambna predloga.

Nedinoč med strankami in narodnosti razpori močno olajšujejo avstrijski vojni upravi pri pretirani brambni predlogi. Včeraj je imel tozadnji odsek skoraj ves dan seje, pri katerih se je pokazalo vojni upravi jasno stališče. Stavilo se je pač zoper mnogo nasvetov za olajšavo vojne službe, toda ti nasveti niso vojno ministrstvo niti malo vznemirili. Stranke, ki so že naprej izjavile, da ne bodo glasovale za brambno predlogo, niso prišle s svojimi zahtevami v poštev, a stranke, ki so že v naprej za glasovanje, so svoje zahteve tako pohlevno formulirale, da se ni treba vojni upravi ravno požuriti, iste izpolnit, ker so glasovi teh strank tudi brez take izpolnitve zagotovljeni. Tako sta nemška napredna in nemška ljudska stranka podali sledoč resolucijo: »Vojna uprava naj omogoči dveletno službovanje mesto dosedanjega triletnegra; nadalje se naj predloži kompetentnemu zakonodajstvu moderni vojaški kazenski zaken in kazenski pravdni red; končno se naj odpravijo nečloveške kazni privezovanja in vklepanja v železje ter se naj opustita zadnji dve orožni vaji.« Ti pogoji bi se bili deloma brez zahteve izpolnili, deloma pa se tudi vkljub zahtevam — ne bodo izpolnili, a Nemci bodo vendar glasovali za brambno predlogo. To je povedal včeraj tudi brambovski minister, češ, da se bo ministrstvo po mogočnosti oziralo na ljudske zahteve. Ko pa je potem prišel na glasovanje predlog posl. Schuhmeierja glede uvedbe dveletne službe, je dobil isti le 10 glasov ter je propadel. Oba paragrafi brambne predloge sta se sprejela v navadnem glasovanju. Za so glasovali člani nemške napredne

LISTEK.

Iz življenja bednih . . .

Novela. — Spisal Sorin.

(Dalje.)

A od tedaj se nisva videla z Dragotinom nikdar več. Jaz sem odšel na Dunaj, a on je študiral v Gradcu. Nekoč sem mu pisal na univerzo in mu poslal svoj naslov. Odpisal mi je in pristavil na koncu, da bom morda v kratkem zvedel o njem važno poročilo.

Bil sem vsled tega tako radoven, da nisem imel miru noč in dan. Pisal sem mu še večkrat, a odgovora nisem dobil.

Skoro eno leto nisem slišal ničesar o svojem prijatelju. To se mi je zdelo čudno.

Bilo je zoper v maju . . . Krasni pomladanski dnevi so se vračali in z njimi so se vračali spomini mojih nekdanjih let, kjer sva bila z Dragotinom še doma na Slovenskem.

Nekega nedeljskega večera sem sedel v kavarni in pregledoval časopise. Gledal sem sicer črke, a bral nisem. Bil sem v položaju, ko človek ne ve, kaj naj počne.

Meni nasproti je sedel trebušast

možic in zoprno srebal kavo. Gledal me je neprestano v obraz, da mi je bilo že odveč.

Preobrnil sem tedaj list časopisa in pri tem pogledal čudno »figuro». Toda možic se ni zmenil za moj zaničljiv pogled, ampak je srebal dalje . . .

Ko pregledujem časopis, mi obstane oko na kratki notici: »Dvoboj je nastal med visokošolcem Dragotinom K . . . in Otonom Z . . . zradi neke deklice. Dragotin K . . . je bil smrtno ranjen in je kmalu umrl.«

Kakor strela z jasnega neba me je zadela ta vest. Pograbil sem klobuk in suknjo, plačal in hitel ven na prostu.

Kdaj in kako sem prišel po noči domov, nisem znal. Zjutraj me je bolela glava, da sem moral ostati v postelji.

Kadar sem malo zaspal se mi je prikazal Dragotin ves krvav in me goreče prosil, naj mu pomagam. A jaz sem bil tako trd, da se nisem mogel ganiti. Dragotin je začel jekati in jaz z njim. Nato sem se vzbudil . . .

Drugi dan sem zoper vstal. Dopolne grem malo iz mestu. Ko pri-

dem nazaj, mi izroči postrežnica pismo. Pisava je bila Dragotinova... Stresel sem se . . . V rokah sem imel pismo, pismo mrtvega prijatelja . . . Strastno in hitro sem jo odprl. Glasilo se je:

»Dragi mi prijatelj!

V zadnjih hipih in s tresoč roko Ti pišem to pismo. Najprej Te prosim odpuščanja, če sem Te morda kdaj razrazil. Ne zameri mi, ker Ti sedaj nisem tako dolgo pisal. Nisem Te hotel žaliti. A zamolčati bi Tebi ne mogel ničesar! Toda k stvari, čas beži!

Dolgo časa sva si bila dobra prijatelja. Dasiravno v marsičem zelo različna, nisva vendar ves čas svojega znanstva nikdar prišla navskriž. Ljubila sva drug drugega, kot se moreta ljubiti le brata! Razodela sva si vse, tudi najskrivnejše misli I. za to prijateljstvo, za to zaupanje Ti bom hvalezen do zadnjega diha! Saj nisem imel na celem svetu človeka, ki bi mu bil mogel razodeliti svoje skrivnosti, nisem imel človeka, ki bi me ljubil z vsemi čustvi svojega srca, ki bi daroval, ako bi bilo treba tudi srčno kri za me, ubogega od vsega sveta zapuščenega siromaka. Nisem imel matere, ki bi me nego-

vala in kateri bi bil lahko razodel, kar mi je ležalo na srcu. Nisem imel očeta . . . Pač tega sem imel in ga imam še, a to ni oče, to ni človek, ampak zver, ki ne ve, čemu živi in ki ni vredna, da jo nosi zemlja. Preteklo moje življenje Ti je kolikor toliko znano, vendar ne popolnoma.

A, da boš poznal življenje svojega prijatelja in mu zaradi tega lažje odpustil mnoge napake, Ti je odkrijem sedaj popolnoma. Težko storim to, silno težko . . .

Vendar, vest mi ne da miru. Moram Ti razodoti to, drugače ne bom mogel mirno spati v tujini. Sam nisem dolgo časa vedel, kdo in čegav sem. Ko mi je pa umrla moja nesrečna mati, sem zvedel vse. Nekaj mi je povedala sama, drugo sem zvedel od ljudi.

Moja pokojna mati je prišla v svoji mladosti v mesto k stari teti za služkinjo. Dolgo časa je bila tam. Dobro se ji je godilo pri teti. Radi tega je mislila ostati nadalje pri njej. Na kmete se ni mislila nikdar več preseliti.

A prišlo je drugače. V hudi zimbi zbolj teta in umrje. Teta je bila udova in se je živila od pokojnine svojega moža, ki je bil uradnik.

A pokojnina je bila tako majhna, da je lahko vse sproti porabila. Druga premoženja ni imela.

Moja mati je bila po njeni smrti popolnoma zapuščena. Imela je sicer še starše na kmetij, a bili so revni, da so se komaj sami preživili. Da bi šla na deželo služit, ji spet ni kazalo.

Iskala je torej službe v mestu. A ni je mogla dobiti sebi primerno . . .

Naposled vstopi v tovarno za navadno delavko.

In kaj je tovarna, to menda veš. Saj si stanoval ravno nasproti njej in si lahko opazoval življenje v njej. In ravno omenjena tovarna je unicila življenje moji materi.

Šla je v tovarno, v ono strašno beznico . . . Šla je tja . . . tja med stroje . . .

stranke, nemške ljudske stranke, ustanovnega veleposetva, poljskega kluba, češkega fevdalnega plemstva, katoliškega centra in moravske srednje stranke. Proti so glasovali Vsenemci, Mladočehi, Jugoslovani, radikalni agrarci, eden socialni demokrat, krščanski socialisti. Italijana in Malorus so se absenitali. S tem je takoreč zagotovljena brambna predloga tudi v drugem in tretjem branju v državnem zboru brez vsakih koncesij.

Politične vesti.

— Zoper ogrskega brambovskega ministra barona Fejervaryja so začeli klerikalci tudi v Avstriji pravcato križarsko vojno, ker je rekel v ogrskem državnem zboru nekemu klerikalnemu poslancu, ko je ta deklamoval o neznosnih vojnih bremenih, katerih da revno ljudstvo ne zmori: »Toda za »Petrov vinar« ima ljudstvo denar.«

— Vesti o makedonski vojni doivajo z vsakim dnem nove hrane. Ruski listi sedaj poročajo, da so dobili vsi rezervni častniki ukaz, naj bodo pripravljeni, da v slučaju mobilizacije vstopijo v 24 urah v armado. Vai večji londonski listi so že vse potrebno ukenili za vojno poročanje v bodočih mesecih.

— Morski roparji so napadli pri otoku »Kulak« v Rdečem morju neko angleško ladjo. Angleži so vsled tega priredili lov na roparje ter zajeli tri njihove ladje s 60 roparji.

— Srbski kralj Aleksander je odgovoril v Zemunu na pozdrav hravskega bana: »Jaz in kraljica se posebno veseliva, da se je misija, naju pozdraviti in spremljati, poverila Vam, banu, po cesaru avstrijskem in kralju ogrskem. Zelo sem srečen, ker vidim v tem nov dokaz priateljstva, ki ga Njega Veličanstvo vedno goji za dinastijo Obrenovićev.«

— Ustava za Rusijo? Nekateri listi poročajo iz Rusije, da je minister notranjih zadev izdelal načrt ustave. Mesta bodo volila po dva zastopnika, vsled česar nastane nekaka druga zbornica.

— Delavski nemiri v Španiji. Pri pogrebu nekega delavca v Madridu so se delavci lotili orožnikov ter streljali na nje. Tudi orožniki so streljali ter ranili več oseb. Vse trgovine so se zaprle.

— Ločitev zakona med saksonskim prestolonaslednikom in princenzo Lujizo. Tozadovno sodišče je izreklo sinoči razsodbo: »Zakon prestolonaslednika Friderika Avgusta z njegovo soprogo Lujizo, rojeno nadvojvodinjo avstrijsko se s tem vsled zakonomostva soproge z učiteljem Gironom, loči. Tožena soproga je edina kriva ter mora nositi stroške postopanja.«

Dopisi.

Z dežele. K ustanovitvi zveze mlekarških zadrug v Logatcu poročal je »Slovenec« dne 26. pr. m. seveda zopet po svoje. Posebno gosp. ravnatelj G. Pirc mu je v želodcu. Ose ne glojejo najslabših sadov, to je že staro. Kako nerodno roko ima gosp. ravnatelj, razvidno je iz sledenega: Bohinjske sirarne, katere so prve na Kranjskem, upeljal je gosp. ravnatelj Pirc in ne gosp. župnik Mesar, kakor se to splošno misli. G. ravnatelj se je uvidevši, da sam ne pride tako hitro do tega, da bi ustanovil v Bohinju sirarne, poslužil neomejene vpliva župnikovega, s katerim sta si bila osebna prijatelja. Gosp. Mesar, kateri ni bil šovinist Jegličevih nazorov, sledil je pametnemu svetu gosp. Pirca in tako je prišlo do ustanovitve prvih siraren na Kranjskem. Če bi ne bilo Pirca, bi ne bilo v Bohinju ni ene sirarne, veliko več Bohinjev bi že bilo po svetu in marsikatera kmetija bi bila že prodana. Da je pa bohinjsko sirarstvo nazadovalo, temu so krivi vsakokratni »kmetski« državni in deželnici poslanci in tudi kmetje sami. Pirc je ustanovil prve sirarne na Kranjskem, pa tudi na poznejše ustanovitve po celi deželi je vplival. G. Pirca po vsej pravici lahko imenujemo odeta modernega slovenskega mlekarstva in sirarstva. Upam, da mi bo mogoče njega vpliv na razvoj te naše najvažnejše kmetijske panoge o prilik obnoviti. Gospodje, katerim Vam je gospod ravnatelj sedaj trn v peti, kaj se niste sami od njega učili, le žal, da znate precej manj kot Vaš učitelj. Premalo sto se naučili. Tiste zadruge, katere je Vaš učitelj ustanovil, že več desetletij vspavajo, kaj pa Vaše pozneje ustanovljene? Gospod ravnatelj ni Vašega značaja, da bi se na prsi tolkel: lejte kaj sem Vam naredil! mirno prepušča, da se drugim z njegovimi deli hvalo poj, zato si štejem v dolžnost to objaviti in o prilik obnoviti. **X.**

Iz Postojine. Dne 7. sreda t. l. se je vršil v veliki dvorani »Narodnega hotela« v Postojini plesni venček »Postojinskih samcev«. Reči moramo odkritosčeno, da Postojina takšnega plesa še ni videla. Prvo četvorko plesalo je 60 parov, zadnjo ob 1/2. uri zjutraj pa še 32 parov, — za naše razmere kolosalno število. Res, odbor je storil svojo dolžnost ter se je v vsakem oziru odlikoval s svojo delavnostjo. Dekoracija je bila zelo okusna, kar se je posebno občudovalo glede velikosti dvorane, katera je z ozirom na nebroj električnih luči napravila naravnost čaroben vtisk. — Vsled blagohotnosti gospoda Josipa Lavrenčiča, kateri je

dal odboru na razpolago M. Vilharjev kip v gipsu, mogli so »Postojinski samci« pokazati tudi namen svojega plesa. Obisk, ki je bil nepričakovano velik, — vkljub odsotnosti nekaterih krogov, na katere se je gotovo računalo, in ki so edinole izostali iz mržnje proti eni osebi, katera z veselico sploh ni imela ničesar opraviti — presenetil je vse obiskovalce plesnega venčka. Gleda obiska se mora izreči posebna zahvala »Planinski čitalnici in gospodom uradnikom iz Haasberga ter gostom iz Cerknice, Št. Petra, Senožeč, Ljubljane, Logatca ter celo iz daljnega Celja. — Mnogo zaslug za napravo veselice si je pridobil g. Josip Verbič, kateri je s svojim neumornim sviranjem pri plesnih vajah mnogo pripomogel k lepemu vespu plesa. Postojinska godba pod vodstvom g. L. Kubiča je svirala izvrstno in neumorno do ranega jutra ter se ji mora priznati, da je svojo nalogu z lepim vesepuhom izvršila. Posebno je ugajala »Narodna četvorka«, harmonizovana po g. kapelniku Kubiču. Priznati moramo, da nismo kaj takega pričakovali, pripravljeni smo bili na veselico, vršečo se kakor navadno v ožjem postojinskem krogu, a venec krasnih gospic in gospa iz cele okolice, lepa dekoracija, dobra godba, so nam dokazali, da se dá v Postojini vkljub večnih malenkostnih razprtij vendar lep vesepuh doseči. Glavna zasluga gre v tem oziru pripravljalnemu odboru, kateri se je moral res žrtvovati, da je svoj smoter dosegel, posebno se moramo zahvaliti gg. Presl, Zupanc, Križe in Valenčak. Čistega dobička preostajalo je 100 K., — pri veliki reziji lep znesek, — kateri se je izročil odboru za napravo M. Vilharjevega spomenika. Da se je dosegel prebitek, zahvaliti se je v prvi vrsti gospodom in damam, ki se sicer niso udeležili veselice, ampak se gmočno spomnili na plesni venček »Postojinskih samcev« in M. Vilharjev spomenik. Končno še omenjam, da je bila postrežba in kuhinja izborna, za kar gre g. hotelirju Franu Paternostu vsa čast.

Iz Dvora. Dne 8. februarja priredilo je naše bračno društvo »Mir« veselico v prid šolski mladini v prostorij g. J. Klinca. Udeležba je bila izredno dobra, ravno tako je bila dobra tudi postrežba. Dasi ni bilo vstopnine, vendar je društvo dobilo 52 K dohodka in danes je neki gospod iz Žužemberga, priatelj šolske mladine, zopet poslal 5 K. H gmočnu vesepuhu pripomogli so največ vrlji Žužemberčani, kakor tudi Topičani, Črnomošničarji in tukajšnji rođoljubi. Hvala jim! V najlepšem veselu radovali smo se pozno v jutro.

sreca vzdihnil: »O preljubi sv. Jožef, še par lepih sulcev naj vjamem, čim več tim rajši, in prav naj se spokorim, potem pa magari!«

Ne vemo, ali se je takrat g. Poljanec šalil, ali ne, toliko pa je bilo znano, da je tozadovne pricombe vedno ogorčeno s kako polomljeno zafrkacijo ali »retur kučo« zavrnilti skušal. Tako je tudi tisti večer odvrnil:

— Božji žlak je huda stvar, saj vidite mladeniči, kako se godi dr. Rodiju, ki je brez žlaka — udarjen!«

»Mladeniči« bil je Poljanec glavni argument, kendar se mu je nekako slabo godilo, in je bil mož v stiski, katero »returkučo« bi privlekel iz ogromne svoje remize na dan. Mož ni seveda pomislil, da javno s tem proglaša, kako zelo mu pomanjkuje člosti in živahnosti mladostnega duha.

Vsled tega prehoda na polje tistih bolezni, ki niso gospoda Radoslava prav nič zanimale, jel se je le-ta že batil, da bo v ti družbi ostala vsa njegova diplomacija na cedilu, in da ne bo za njegovo stvar niti koraka pridobljenega:

— Kaj ne g. Štrbonej — to je huda družba, v katero ste zašli nočo. Peče kakor paprika v očeh, ali poper na jeziku! — posegel je vmes skromni prof. Pika.

— O prosim — obotavljal se je s svojo sodbo g. Radoslav, ali med tem

naskočila je že globoko užaljena armada nesrečnega filologa. —

— Ali je to dogma ali samo tvoje osebno mnenje? Ali govorиш ex cathedra ali si pisan? interpeliral ga je Brumen.

— Prekliče naj, čemu pa molči sedaj, kakor špitalska vrata?

— Če ne prekliče takoj, postavimo te mesto tistega moža k sv. Florjanu, ki vodo bruha. Ob enem avan-ziraš za ravnatelja dotične okrožne šole!

— določal je priatelj Brumen.

In prof. Pika je pod moralnim prisiskom, nad katerim se tako blagodejno zgraja § 99 kazenskega zakonika, malodružno a svečano zagotavljal, da vse prekliče, kar je, in tudi kar bo sploh v prihodnje še govoril.

S tem je bilo omizje zadovoljeno, in v nekako spravo je še priponil inkvizitor Brumen:

— Vemo, da si junak, priatelj Pika, in znano je, da si se nekoč celo drznil nastopiti proti našemu katehetu. — Ali proti nam, priatelj — pomicli vendar, to bi ne bilo niti taktno, kolikor se jaz razumem na te stvari. Izvoli pa se v razsodbo obrniti na gospoda Poljanca, ki se med nami skoro najbolje razume na bon-ton. O finesah, kedaj se imam komu pokloniti z naslovom »mrha«, kedaj »kanalja«, o tem se ti še niti ne sanja.

Gospod Radoslav in g. Poljanec, ki sta se zabavala ravnokar o neki

Skrb za ubožce.

III.

Cerkev je dala beraštu poseben okras, država je morala beraštenje prepovedati. Cerkev je kot glavni smoter darov videla v tem, da davorateli z njimi pridobi večjo milost pri Bogu, država je gledala na to, da se kolikor mogoče pravim revežem pomaga in to le zaradi tega, ker so potrebeni in se odkazuje lum-parskim beraštem delo. Pa država pred 16. stoletjem ni mogla dosti predvrgači to neurejeno, po deželah raztrošeno, potratno dejanje v bogatime. Dokler ljudstva niso versko-naravnega mišljenja v tem oziru predvrgačila, so milijone dajala cerkvi za reveže, da si kupijo z njimi vozni list v nebesa. Za to jim je šlo v prvi vrsti po nauku katoliške cerkve.

Luther je nastopil, ko so medčani in teritorialni gospodi v boju s katoliškim duhovenstvom že precej pripravili teren za oslobojenje države in državljanov od cerkve in že nekaj odvzeli oblasti cerkvi. Martin Luther je učil, da takozvana dobra dela nič ne pomagajo k zveličanju. V našem slučaju je Luther učil, da se beraštenje odpravi in vplje zdrava organizacija skrb za resnično revne. Po njem je odpadel motiv, da si zamore človek pridobiči z darovi za reveže nebesa in na njega mesto je stopila ljubezen do bližnjega, ki pomaga le zradi tega, ker človek pomanjkanje trpi. Zato se mora presojati, komu se da, ne kar poprek. Luther se je bojeval tudi proti temu nauku katoliške cerkve, da to živiljenje nič ne velja, da je pričakovali vse dobro le na enem svetu ter s tem dal pravo mesto delu in blagrom tega sveta. Vsak je delati dolžan, beraštenje ni prav. Kdor ne more delati, le tega se mora prehraniti. Le delo da pravico do zemeljskih blagrov, ta božji red naj se ne spravlja ob veljavno po dajatvah v bogatime. Švicarski reformator Calvin je to oskrbo revnih ojstreje jemal. Calvin je od države zahteval, da ista in občine prevzame skrb za reveže ter subsidiarno zasebnosti v duhovnikov tudi le imajo dopolnjevati to oskrbovanje revežev. Raformacija — budi augsburgske ali reformatorične, calvinistične smeri — je položila oskrbništvo cerkvenega premoženja v roke posvetnih vernikov. V tej oskrbi je bila dobra šola tudi za oskrbništvo premoženj za reveže veliko število šolanov delavcev. Carl Baromeo, Franc Saleski stopijo v to delo. Pa tudi francoski kralj Ludovik XIV., ki hiehriji katoliške cerkve ni naklonjen, ustanovlja velikanske zavode, bolnišnice za revne. V 18. stoletju imamo tedaj že drugo sliko o tem: Državna, občinska skrb za reveže, cerkveni katoliški in protestantski instituti in privatno sodelovanje privatnih družb. Pri tem še tudi danes stojimo.

umestijo isti v pouk v raznih obrtih, da se odpravi kolikor mogoče revoževi sveta, povzigne delo in pridobivanje na prvo mesto.

In katoliško duhovništvo se je temu protivilo. — Ono je hotelo, da dobi prispevke za reveže v svoje roke in da preskrbljuje v svojih sirotišnicah, bolnišnicah reveže. Torej isti antagonizem. Država hoče biti za vse in cerkev hoče biti isto. V tem antagonizmu še živimo v katoliških deželah. Ali cerkev ne more zmagati. Gospodarstvo je gnalo in goni od te cerkvene »države« stran. Naturalna kmetska država je nehnala, v kateri je bil katoliški duhovnik vse. Ko je začelo meščansko in žejnirško, na prosti lastni utemeljeno gospodarstvo, so se tudi strogokatoliški kralji v gmotnih in duševnih vprašanjih ločili od cerkve in se moralni, ako so obvarovali hoteli svoje stališče, katero jim je odkazovalo vse drugo gospodarstvo in skrb za svoje dinastije. Tako so začeli zraven države, političnih občin zasebne organizirane družbe brez duhovnikov skrbeti za reveže. Tudi protestantski duhovnik je pristopil zasebnim družbam, snaval tudi pri cerkvi iste, ali ta z drugimi motivi, kakor katoliški duhovnik. Glavno ulogo v tem pogledu je prisodal le ta državi, občinam. Delal pa je le-ta v zasebnih družbah. Zdaj n. pr. v tako zvanih družbah: »Innere Mission«. Le na Francoskem si je katoliška cerkev ohranila svoje mesto. Francoska velika revolucija je to cerkveno oskrbništvo razdrila, ali Napoleon I. je rabil za svoje ranjene vojake bolnice in poveril organizacijo istih zopet katoliški cerkvi. Na Angleškem je skrb za revne obligatorična za državo, na Francoskem pa zdaj tudi že fakultativna, na spoljšku, kakor v srednjem veku. Pa tudi tukaj na Francoskem je državno vodstvo segalo in sega vmes.

Katoliška cerkev je med tem zapazila, da se ji hoče nekaj važnega odvzetih in brigati se je pričela za organizacijo skrb za reveže.

1556 ustanovil trgovec Johann von Gottred usmiljenih bratov in potem Vincencij de Paulo red usmiljenih sester. Ta dva reda sta podala skrb za reveže veliko število šolanov delavcev. Carl Baromeo, Franc Saleski stopijo v to delo. Pa tudi francoski kralj Ludovik XIV., ki hiehriji katoliške cerkve ni naklonjen, ustanovlja velikanske zavode, bolnišnice za revne. V 18. stoletju imamo tedaj že drugo sliko o tem: Državna, občinska skrb za reveže, cerkveni katoliški in protestantski instituti in privatno sodelovanje privatnih družb. Pri tem še tudi danes stojimo.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 12. februarja.

Dr. Gertscher zopet kandidat? Koj po odstopu justičnega ministra Spens-Boedena se je imenoval kot najresnejši kandidat za to mesto zadrski višjesodni predsednik dr. Gertscher. Od tedaj je preteklo že precej časa. Dr. Körber je ostal »vodja« justičnega ministarstva in je justico postavil v službo politične uprave —

redno; za kako obljubio samo na sebi zahvaljeval se je s srčno udanostjo, priznal in potrjeval je iz principa, soglašal vedno, oponiral nikdar, pred vsem je pa tuje mnenje spoštoval, in kar je posebno potrebno za vladnega človeka: stal je pri vsem tem vedno nad strankami.

Navzlic vsem tem prednostim in vrlinam pa se le ni posrečilo priti g. Štrbonej do zaželenega smotra in do pomenka, kako bi se dala odpraviti njegova najstarejša in ob enem tudi najnovsja bolezen. Od teh ljudij kaj zvedeti, saj tedaj, kendar so bili v družbi, bilo je naravnost nekaj nemogočega, to je že uvidel g. Radoslav Štrbonej. Odločil se je torej, da počaka ugodne prilike, ko dobi tega ali onega izmed zdravnikov samega in ga morda le spravi v resen pogovor.

In glejte tedaj — ura je bila že čez enajst — se je zgodil »slučaj, ki ni bil slučaj«, ali kakor bi se reklo v dobio vernih krogih, pojavit se je, čudež.

Pri »rujavi žabi«, kjer je tičala razen vedno živahnega Poljanca cela družba, kot pribita do pol

Borzna poročila.

Ljubljanska

„Kreditna banka“ v Ljubljani.

Uredni kursi dunaj. borze 12. februarja 1903.

Naložbeni papirji.

4 1/2% majeva renta	Dinar 101—	Blago 101·20
4 1/2% srebrna renta	101—	101·20
4 1/2% avstr. kronska renta	101·45	101·65
4 1/2% zlata	121·20	121·40
4 1/2% ogrska kronska	99·70	99·90
4 1/2% zlata	121·25	121·45
4 1/2% posojilo dežele Kranjske	99·75	—
4 1/2% posojilo mesta Spiljetja	100—	—
4 1/2% Zadra	100—	101·
4 1/2% bos.-herc. žel. pos. 1902	101·15	102·15
4 1/2% češka dež. banka k. o.	100—	101·
4 1/2% ž. o.	100—	101·
4 1/2% zast. pis. gal. d. hip. b.	101·35	102·35
4 1/2% pešt. kom. k. o. z 10% pr.	107·30	108·30
4 1/2% zast. pis. Innerst. hr.	101—	102—
4 1/2% „deželne“ ogr. centr.	101·15	102·15
4 1/2% zast. pis. ogr. hip. b.	101·10	102—
4 1/2% obli. ogr. lokalne železnice d. dr.	100—	100·50
4 1/2% češke ind. banke	99·50	100·50
4 1/2% prior. Trst-Poreč lok. žel.	98—	99—
4 1/2% dolenskih železnic	99·50	100·50
3 1/2% juž. žel. kup. 1/1	304·40	306·40
4 1/2% av. pos. za žel. p. o.	100·25	101·25
Srečke	—	—
Srečke od leta 1854	180—	190—
” ” 1860/1	185·50	187·50
” ” 1884	248—	252—
” tiskske	150—	161—
zemlj. kred. i. emisije II.	268·75	270·75
ogrsk. hip. banke	266·25	267·25
srbske a frs. 100— turške	260—	263—
Basnica srečke	87·75	89·75
Kreditne	119·25	120·25
Inomoške	19·50	20·50
Krakovske	434—	438—
Ljubljanske	86—	90—
Avstr. rud. kriza	73—	77—
Ogr.	73—	77—
Rudolfove	55·60	56·60
Salcburške	28·25	29·25
Dunajske kom.	74—	76—
Delnice.	74—	78·50
Južne železnice	394·50	395·50
Državne železnice	165·55	166·00
Avstro-ogrsk. bančne del.	490—	491—
Avstr. kreditne banke	401·—	405—
Zivnostenske	342—	343—
Premogokop v Mostu (Brüx)	160—	164—
Alpinske montane	55·50	56·50
Praške želez. ind. dr.	695·50	698·50
Rims-Murányi	1585—	1595—
Trboveljske prem. družbe	694·50	695·50
Avstr. orožne tovr. družbe	749·50	750·50
Češke sladkorne družbe	260—	262—
Češke železnice	719·—	720·—
Valute.	394·50	395·50
C. kr. cekin	11·34	11·39
20 franki	19·08	19·11
20 marke	23·41	23·48
Sovereigns	23·96	24·04
Marke	117·12	117·27
Laški bankovci	95·35	96·50
Rubli	253·75	253·75
Efektiv. 5 vinarjev ceneje.	—	—
Zitne cene v Budimpešti.	—	—
Termen.	dne 12. februarja 1903.	—
Pšenica za april . . . . . za 50 kg K	7·49	7·49
Rž . . . . . april . . . . . 50 "	6·57	6·57
Koruzna . . . . . maj . . . . . 50 "	6·05	6·05
Oves . . . . . julij . . . . . 50 "	6·13	6·13
" . . . . . april . . . . . 50 "	6·01	6·01

Kufike-jeva
NAJBOJŠA HRANA ZA ZDRAVE IN
v črevih bolne otroke
moka za otroke

Umrl so v Ljubljani:

V deželnini bolničici:
Dne 5. februarja: Franja Stucin, go-
stija, 68 let, jetika. — Blaž Peterlin, ubožec,
70 let, ostarelost. — Jožef Sever, ubožec,
82 let, ostarelost.

Dne 6. februarja: Ana Belič, nata-
rica, 19 let, vnetje možganske mrzne.
Ivana Morel, posestnikova žena, 47 let,
oteklina v glavi.

Dne 7. februarja: Frau Gale, gostač,
56 let, srčna hiba.

Meteorologično poročilo.

Vrhina nad morjem 306·2. Srednji zračni tlak 736·0 mm.

Febr.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
11.	9. zv.	745·8	3·2	sl. szahod	jasno
12.	7. zv.	742·6	— 2·1	sl. svzvh.	jasno
"	2. pop.	738·2	7·4	m. jzah.	jasno

Srednja včerajšnja temperatura 22°,
normale: -0·6°. Mokrina v 24 urah: 0·0 mm.

Viktor in Reza Rohrmann naznajata v svojem in
svojih otrok imenu pretežno vest,
da je njihov ljubček

Boris Ciril

po kratki mučni bolezni v nežni
starosti jednega leta, ob 9/1. uro
ponoči se preselil v boljše življenje.

Zemski ostanki se bodo prepe-
lijali dne 13. srečana 1903 ob 3.
poludne iz hiše žalosti, Sv. Petra
cesta št. 28, na tukajšno pokopa-
lišče ter se ondi položili v rodni-
ško rakev Strzelovo k večnemu
početku.

Prosimo tihega sočutja.

V Ljubljani, 12. srečana 1903.

(Mesto vsakega posebnega obvestila.)

Zahvala.

Za mnogoštevilne dokaze pri-
arnega sočutja ob smrti mojega
ljubljenega sopoga, gospoda

Ivana Hahn

kakor tudi za častilno spremstvo
ob pogrebu ižrekam vsem najsr-
nejo sahvalo. (417)

Brežice, 11. februarja 1903.

Placida Hahn.

50 sodov

dobrih in močnih, od 600 do 700 litrov,
proda po nizki ceni **Fran Cascio,**
Vegove ulice 10. (387—2)

Jšče se majhen, rabljen

koleselj

za enega konja.

Ponudbe sprejema Žužek, Fia-
nona, Istra. (414—1)

Stavbeni prostor

v Spodnji Šiški ob Kauscheggovi
cesti je po ceni in pod jako ugod-
nimi pogoji **na prodaj.**

Natančneje v pisarni dr. Karola
Schmidinger, c. kr. notarja v Ljubljani,
Sodniške ulice št. 7. (381—3)

Lepo predivo

na cele vagone ter tudi manjše partie,
kakor tudi **fizol** kupi (310—5)

Anton Kolenc v Celju.

Stanovanje

v III. nadstropji, s petimi sobami in
pritiklinami (408—1)

se odda za maj-termen.

Povpraša se Pred škofijo št. 15.

Komptorski praktikant

z dovršeno trgovsko šolo in znanjem
stenografije, se sprejme z dobro za-
četno plačo pri tvrdki (11—34)

Edmund Kavčič

v Ljubljani.

Svarilo!

Opozorjam častito občinstvo, da
nimam nikdo pravice, prejemati zame-
denar za račune ali prodano blago.
Plačuje se le meni osobno.

Sp. Šiška, 12. srečana 1903.

Z velespostovanjem

Fran Burger

mizer v Sp. Šiški. (412—1)

Redka prilika!

Čudovito cenó!

400 kom. za samo 1 gld. 80 kr.

Prodaja na debelo!

Opomba: Za neugajajoče se vrne denar.

Stenografa

sprejme takoj

notar Hudovernik

v Mostanjevici.

Plača po dogovorn. (402—2)

MALI VITEZ

Pan Volodijevski

Zgodovinski roman, spisal H. Sienkiewicz

Po poljskem Izvirniku poslovenil Podravski

Roman izide, bogato ilustriran, v 20

do 25 sešitih po 40 h. Vsakih

* * 14 dni se izdaja en sešite * *

Založna knjigarna

Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani

St. 5396.

Razglas.

V smislu §. 15. občinskega volilnega reda za deželno stolno mesto
Ljubljano (zakon z dne 5. avgusta 1887. l. št.